

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

на мерките по Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014-2020 г.

Обхват

Настоящият план за действие се базира на целите, предизвикателствата, мерките и очакваните резултати, посочени в Стратегията за развитие на висшето образование (2014-2020 г.). Предвидените дейности са разпределени по цели, следващи структурата на Стратегията с предвиден срок за изпълнение на всяка дейност. Средствата за финансиране ще бъдат осигурени от два източника – програмно финансиране от националния бюджет за предвидените реформи в периода 2014-2020 г. и средства от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), основно чрез Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, но и чрез други финансови инструменти на Общността като ОП „Иновации и конкурентоспособност“, Приоритетна ос 2 „Регионална образователна инфраструктура“ на ОП „Регионално развитие“ и др. Възможно е и осигуряването на други източници на донорска помощ, при необходимост и след решение на законодателната и изпълнителната власт в периода на действие на Стратегията.

Цели

Цел 1: Подобряване на достъпа и увеличаване на дела на завършилите висше образование

№	Дейност/Задача	Отговорна институция	Срок за изпълнение	Източник на финансиране
1.	Усъвършенстване на модела за кредитиране на студенти и докторанти	МОН	2016 г.	Държавен бюджет
2.	Усъвършенстване на системата за предоставяне на стипендии	МОН и ВУ	2015 г.	Държавен бюджет и ЕСИФ
3	Разширяване на достъпа до ВО чрез форми на учене през целия живот и на електронните форми за дистанционно обучение	МОН и ВУ	2020 г.	Държавен бюджет и ЕСИФ

Цел 2: Съществено повишаване на качеството на висшето образование

№	Дейност/Задача	Отговорна/и институция/и	Срок за изпълнение	Източник на финансиране
---	----------------	--------------------------	--------------------	-------------------------

1.	Въвеждане на строги контролни механизми от страна на държавата, които да гарантират предлагане на качествено висше образование от всички висши училища и реално прилагане на критериите за получаване на ОКС „бакалавър” и „магистър” и ОНС „доктор”	МОН	2015 г.	Държавен бюджет
2.	Усъвършенстване на акредитационния модел и рейтинговата система на висшите училища за осигуряване на обективна оценка на качеството на обучението по отношение на нивото на подготовка (базова, специализирана, практическа, меки умения, участие в научна дейност) и реализацията на завършилите	МОН и НАОА	2016 г.	Държавен бюджет и ЕСИФ
3.	Диференциране на финансирането според качеството и реализацията на завършилите във всяко професионално направление	МОН	Текущ (от 2015 г.)	Държавен бюджет
4.	Диференцирано предоставяне на субсидията за научна дейност на ВУ въз основа на научните резултати	МОН	Текущ (от 2015 г.)	Държавен бюджет
5.	Осигуряване на възможности за квалификация на преподавателите и постдокторантите, особено по чуждоезиково обучение, нови методи на преподаване и ИКТ, чрез продължаване на мерките, финансирани през предходния програмен период.	МОН, ВУ и НО	2020 г.	Държавен бюджет и ЕСИФ
6.	Активизиране на формите за оценка на качеството на преподаването от страна на студентите и академичния състав	ВУ	Текущ	Бюджет на ВУ
7.	Реформиране на учебните програми и учебното съдържание: А. Стимулиране на обновяване на учебните планове и програми Б. Стимулиране на интернационализацията на академичните програми и на електронното обучение В. Стимулиране на разкриването на повече съвместни програми Г. Поощряване на увеличаването на учебните програми на чужд език	МОН и ВУ	Текущ	ЕСИФ и бюджети на ВУ
8.	Усъвършенстване на системата за прием във ВУ съобразно резултатите от оценяването на професионалните направления	МОН	2016 г.	Държавен бюджет
9.	Обединяване на институционалната и програмната акредитация	НАОА и МС	2016 г.	Държавен бюджет
10.	Доразвиване на практиката за външно оценяване на качеството на висшето образование, в т.ч. с участие на чуждестранни експерти	МОН и НАОА	2018 г.	Държавен бюджет
11.	Регламентиране на възможност за алтернативно оценяване от авторитетни европейски акредитационни институции, напр. агенции – членове на ENQA и вписани в EQAR	МС	2016 г.	Държавен бюджет и ЕСИФ
12.	За целите на акредитацията приемането на всеки преподавател за член на академичния състав само за едно ВУ	НАОА	2016 г.	Държавен бюджет

13.	Изготвяне и приемане на нов Класификатор на областите на висше образование и професионалните направления	МОН	2020 г.	Държавен бюджет и ЕСФ
14.	Засилване на контрола за наличие на работеща Система за натрупване и трансфер на кредити и мобилност при акредитация	НАОА	2016 г.	Държавен бюджет и ЕСИФ
15.	Осигуряване на пълна преносимост на национални безвъзмездни помощи и студентски кредити в рамките на ЕПВО	МОН	2016 г.	Държавен бюджет
16.	Оптимизиране на процедурите за признаване на сравними образователни периоди и степени	МОН и ВУ	2017 г.	Държавен бюджет и бюджет на ВУ

Цел 3: Изграждане на устойчива и ефективна връзка между висшите училища и пазара на труда и постигане на динамично съответствие между търсенето и предлагането на специалисти с висше образование

№	Дейност/Задача	Отговорна институция	Срок за изпълнение	Източник на финансиране
1.	Използване на прогнозите за търсенето и предлагането на работна сила в България, разработвани от МТСП, при определянето на потребностите от специалисти с висше образование и планирането на приема във висшите училища	МОН и МТСП	2015 г.	Държавен бюджет и ЕСИФ
2.	Създаване на профил на компетентностите за всяка специалност	МОН и ВУ	2018 г.	Държавен бюджет и ЕСИФ
3.	Поощряване на диалога на висшите училища с бизнеса относно съдържанието на обучението, чрез продължаване и разширяване на мерките, финансирани през предходния програмен период	МОН, работодателски организации, МИЕ, МЗХ, МРР, МОСВ	2017 г.	Държавен бюджет и частно финансиране
4.	Целево финансиране на стратегически за страната направления (приоритетни професионални направления и защитени специалности, определени въз основа на приети критерии), например чрез увеличаване на норматива за издръжка с определен коефициент, чрез намаляване или премахване на студентските такси, чрез по-високи стипендии, чрез практическо обучение в реална работна среда и чрез изграждане на модерна учебна база в тези направления.	МОН	2017 г.	Държавен бюджет и ЕСИФ

5.	Създаване на програма за реинтеграция на млади академични кадри и изследователи (магистри, докторанти, постдокторанти, специализанти)	МОН	2018	Държавен бюджет и ЕСИФ
6.	Финансови стимули за изграждане на научна инфраструктура в партньорства с бизнеса за търсените специалности	МОН и МТСП	2018 г.	ЕСИФ, държавен бюджет и частно финансиране
7.	Финансиране на студентски стажове и практики по време на обучението, чрез учебната система на МОН – http://praktiki.mon.bg/sp и други подобни системи за връзка между висшите училища, студентите и работодателите и създаване на допълнителни стимули за работодателите, предоставящи условия за практическо обучение и стаж, след завършване на образованието	МОН и МТСП	Текущ (от 2015 г.)	ЕСИФ и държавен бюджет
8.	Изграждане на работещ и ефективен механизъм за оценка на професионалната реализация на завършващите студенти	МОН и МТСП	2016 г.	Държавен бюджет и ЕСИФ
9.	Създаване на обща информационна мрежа на кариерни центрове, асоциации на завършилите, алумни центрове, както и повишаване на капацитета им	МОН и ВУ	2016 г.	ЕСИФ и държавен бюджет

Цел 4: Стимулиране на научноизследователската дейност във ВУ и на развитието на иновации, ориентирани към пазарната икономика

№	Дейност/Задача	Отговорна институция	Срок за изпълнение	Източник на финансиране
1.	Укрепване на потенциала за научни изследвания и иновационни разработки във висшите училища и на тази основа – интеграцията между тях	МОН	2016 г.	ЕСИФ и държавен бюджет
2.	Насърчаване и оптимизиране на интеграцията на научноизследователската работа в БАН и ССА с висшите училища и с регионите	МОН, ВУ, БАН, ССА, териториални и местни власти	2018 г.	ЕСИФ и държавен бюджет
3.	Стимулиране на интеграцията на научната и иновативна дейност на висшите училища в България с националния и европейския бизнес	МОН и МИЕ	2018 г.	Държавен бюджет и ЕСИФ, Horizon 2020
4.	Увеличаване на финансирането на ВУ за провеждане на всички видове научни изследвания	МОН	2020 г.	Държавен бюджет и ЕСИФ, Horizon 2020
5.	Модернизиране на съществуващата научна инфраструктура и учебно-изследователските	МОН	2020 г.	ЕСИФ и държавен

	лаборатории и създаване и развиване на регионални научни инфраструктури и национални звена – партньори на Европейските научни комплекси			бюджет
6.	Създаване и развитие на центрове за върхови постижения и центрове за компетентност	МОН	2020 г.	ЕСИФ, държавен бюджет и частно финансиране
7.	Диференциране на субсидията за научна дейност за ВУ въз основа на обективни показатели за научните резултати – брой публикувани и реферирани научни статии в международните бази данни, брой получени цитати според тези бази, брой подадени заявки за международни патенти и др.	МОН	2016-2017 г.	Държавен бюджет
8.	Въвеждане на ограничителен праг при предоставянето на субсидия за научна дейност (спиране на субсидията за научна дейност на ВУ със слаби научни резултати)	МОН	2016 г.	Не са необходими финансови средства
9.	Стимулиране на публикуването в научни списания, включени в световната система за реферирание, индексирание и оценяване	МОН	2017 г.	Държавен бюджет
10.	Стимулиране на включването на студентите в научноизследователски, проектни и консултантски екипи	МОН	2017 г.	Държавен бюджет и ЕСИФ
11.	Нормативно регламентиране на статута на постдокторантите и стимулиране на включването на докторанти, постдокторанти и специализанти в научните изследвания	МС и НС	2016 г.	Не са необходими финансови средства
12.	Подкрепа за научни проекти, към които има интерес от водещи фирми	МОН и МИЕ	Текущ	Държавен бюджет и ЕСИФ
13.	Регламентиране на извършването на стопанската дейност на ВУ и премахване на нормативните и административни пречки за такава дейност, включително създаването на спин-оф фирми и реализирането на технологичен трансфер	МОН, МИЕ и НС	Текущ	Не са необходими финансови средства
14.	Изграждане на механизъм за съфинансиране на научни екипи, спечелили европейски и международни проекти	МОН	2016 г.	Държавен бюджет
15.	Насърчаване на съвместните изследователски проекти с водещи университети от Европа	МОН	2016 г.	Държавен бюджет
16.	Подкрепа на достъпа и участието на български научни организации и висши училища в различни европейски технологични платформи, съвместни технологични инициативи и в Европейския институт за иновации и технологии	МИЕ и МОН	2017 г.	Държавен бюджет и ЕСИФ
17.	Привличане на водещи учени от други държави и на български учени, работещи в чуждестранни научни организации и висши училища, чрез инструментите на единното Европейско изследователско пространство	МОН	2018 г.	Държавен бюджет, ЕСИФ и Horizon 2020

Цел 5: Модернизация на системата за управление на висшите училища и ясно определяне на видовете ВУ и образователно – квалификационните степени

№	Дейност/Задача	Отговорна институция	Срок за изпълнение	Източник на финансиране
1.	Изменение и допълнение на ЗВО в частта относно функциите и състава на Съвета на настоятелите	МС и НС	2015 г.	Държавен бюджет
2.	Оптимизиране на мрежата от висши училища чрез добре обмислени финансови механизми	МОН и НАОА	2016 г.	Държавен бюджет и ЕСИФ
3.	Регламентиране на многопрофилни университети и специализирани висши училища, които обучават студенти само в едно или няколко свързани професионални направления	МС и НС	2016 г.	Държавен бюджет
4.	Регламентиране на статута на изследователски университет с произтичащите от това права и задължения	МС и НС	2016 г.	Държавен бюджет
5.	Премахване на образователно-квалификационната степен „професионален бакалавър”	МС и НС	2015 г.	Държавен бюджет
6.	Насърчаване на интеграцията (вкл. създаване на съвместни екипи) при обучението по направления, които съвпадат в рамките на един и същи регион	МОН и ВУ	2016 г.	Държавен бюджет
7.	Прилагане на финансови инструменти и на механизма на определяне на приема за закриване на несвойствените професионални направления и специалности	МОН и ВУ	2016 г.	Държавен бюджет

Цел 6: Повишаване на средствата за финансиране на висшето образование и науката и на ефективността от използването им чрез усъвършенстван модел на финансиране

№	Дейност/Задача	Отговорна институция	Срок за изпълнение	Източник на финансиране
1.	Ежегодно повишаване на размера на финансовите средства за висше образование и научни изследвания като дял от БВП	МС и НС	2016 г.	Държавен бюджет и частно финансиране
2.	Прекратяване на утвърждаването на прием за професионалните направления с най-ниски резултати	МС	2016 г.	Държавен бюджет
3.	Диференциране на финансирането според качеството и реализацията на завършилите във всяко професионално направление, независимо от коефициента за професионалното направление към норматива за издръжка на един студент.	МС	Текущ (от 2015 г.)	Държавен бюджет
4.	Въвеждане на нова методика за определяне на диференцираните нормативи за издръжка на обучението на един студент на базата на реалната стойност на обучението по	МС, МФ и МОН	2016 г.	Държавен бюджет

	професионални направления			
5.	Диференциране на начина на предоставяне и на размера на студентските стипендии – напр. социални стипендии, стипендии за върхови постижения и стипендии за успех; както и предоставяне на по-високи стипендии в стратегически за страната направления, вкл. чрез уеб-системата на МОН (http://eurostipendii.mon.bg)	МОН и ВУ	Текущ	Държавен бюджет и ЕСИФ
6.	Разширяване на източниците на финансиране на ВУ с възможности за технологичен трансфер, връзки с бизнеса, финансов мениджмънт и управление на собствеността, включително интелектуална собственост (чрез изменение на ЗВО)	МС и НС	Текущ	Държавен бюджет и ЕСИФ

Цел 7: Преодоляване на негативните тенденции в кариерното израстване на преподавателите във ВУ и стимулиране на най-добрите преподаватели

№	Дейност/Задача	Отговорна институция	Срок за изпълнение	Източник на финансиране
1.	Въвеждане на единни национални минимални критерии към кандидатите за академични длъжности и научни степени по професионални направления и научни области	МОН	2015 г.	Държавен бюджет
2.	Въвеждане на контролни механизми за спазването на нормативната уредба и изискванията на ЗРАСРБ	МОН	2015 г.	Държавен бюджет
3.	Създаване на стимули да се прилага новият модел на финансиране на висшите училища според резултатите и при определяне на възнагражденията в самото висше училище	МОН и ВУ	2016 г.	Държавен бюджет
4.	Осигуряване на възможности за квалификация на преподавателите и пост-докторантите, особено по чуждоезиково обучение, нови методи на преподаване и ИКТ	МОН, ВУ и НО	2020 г.	Държавен бюджет и ЕСИФ

Цел 8: Разширяване и укрепване на мрежата за учене през целия живот; широко приложение на различни електронни форми за дистанционно обучение

№	Дейност/Задача	Отговорна институция	Срок за изпълнение	Източник на финансиране
1.	Стимулиране на университетските звена за непрекъснато, продължаващо или следдипломно обучение, както и на центровете за кариерно развитие	МОН, ВУ и НАПОО	Текущ	Държавен бюджет
2.	Стимулиране на съвместно разработване на учебни планове и програми с представители на бизнеса	МОН и ВУ	Текущ	ЕСИФ, бюджети на ВУ и частно финансиране
3.	Продължаване на стимулирането за развитие на електронни форми за дистанционно обучение	МОН и ВУ	Текущ	Държавен бюджет и

обучение, започнало в предишния програмен период			ЕСИФ
--	--	--	------

Мониторинг и актуализация

№	Дейност/Задача	Отговорна институция	Срок за изпълнение	Източник на финансиране
1.	Създаване на платформа за поддържане на единна база данни от детайлна, надеждна и статистически достоверна информация за системата на висше образование с цел еднократно въвеждане на данни и тяхното многоцелево и многократно използване	МОН	2016	Държавен бюджет, ЕСИФ
2.	Въвеждане на система за ежегодна оценка на напредъка по изпълнение на Стратегията с цел актуализация на Плана за действие и заложените индикатори	МОН	Текущ	Държавен бюджет
3.	Въвеждане на система за външна оценка на напредъка по изпълнение на Стратегията с цел актуализация на Плана за действие и заложените индикатори	МОН	2017 2020	Държавен бюджет и ЕСИФ

Списък с показатели за измерване на постигането на целите и на изпълнението на мерките, заложи в Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014-2020 г.

Стратегическо направление	Име на индикатора	Мерна единица	Базова стойност	Целева стойност – 2017 г.	Целева стойност – 2020 г.
1	Достигната национална цел (36 % завършили висше образование във възрастовата група 30-34 г. към 2020 г.) за завършили висше образование, в рамките на националната цел по Стратегията на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж „Европа 2020“	Дял от лицата във възрастовата група – 30-34 г. през 2020 г.	26.9 % (към 2013 г.)*	30 %	36 %
2	Усъвършенстване на системите за вътрешна оценка на висшите училища, вкл. по отношение на научните резултати, учебните програми, методите на преподаване и квалификацията на преподавателския състав	Брой сертифицирани системи за управление на качеството	6% от ВУ*	30% от ВУ	100% от ВУ
2	Публичност на оценяващите доклади от акредитационните процедури	Дял на проведените процедури за акредитация, по които оценяващите доклади са публични	5%	50%	100%
2	Включване на чуждестранни експерти при оценяване на качеството на висшето образование	Брой чуждестранни експерти, участвали в процедури за оценяване и акредитация през последните шест години	200**	500	1000
2	Активно включване на студенти и докторанти в акредитационни процедури	Дял на процедурите за оценяване и акредитация, в които като членове на експертни групи са включени студенти и докторанти	N/A**	40%	100%
3	Повишаване на дела на завършилите ВО, намерили работа по специалността в първата година след завършването	Дял на завършилите ВО, намерили работа в първата година след завършването	N/A		
3	Създадена обща информационна мрежа на кариерни центрове, асоциации на завършилите и алумни центрове,	Дял на кариерните центрове, включени в	N/A***	50%	100%

	както и повишаване на капацитета им	общата система			
3	Повишаване на дела на студентите, преминали през практическо обучение в реална работна среда, поне веднъж в своето следване извън задължителната учебна програма, от общия брой завършили през текущата година	Дял на студентите преминали практическо обучение извън задължителното по учебен план	N/A*	15 %	30 %
4	Преустановяване на предоставянето на субсидия за научна дейност на ВУ със слаби научни резултати	Дял на ВУ, получили финансиране за научно-изследователска дейност	100%	80%	50%
4	Създадени центрове за върхови постижения и за компетентност във ВУ	Участие на ВУ в двата вида центрове	N/A*	2	5
5	Неутвърждаване на прием в професионалните направления и специалности в конкретни ВУ поради изоставане от средното ниво по отношение на качеството и/ или научната дейност в направлението	Брой професионалните направления и специалности, на които не е утвърден прием	N/A*	20	50
6	Въвеждане на устойчив финансов модел за издръжка на обучението във висшите училища, основан на комплексна оценка за качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда	Дял от средствата за издръжка на обучението, които се получават въз основа на комплексна оценка за качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда	14,6 % (за бюджетната 2014 г.)	40 %	60 %
7	Осигуряване на възможности за квалификация на преподавателите и пост-докторантите във ВУ и НО	Брой на преподавателите и пост-докторантите, преминали форми на квалификация – на годишна база	N/A*	1000	3000
8	Развитост на електронните форми за дистанционно обучение	Брой на професионалните направления и програмите, акредитирани в дистанционна форма на електронно обучение	N/A*	20	100

*Източник на информация: Министерство на образованието и науката

**Източник на информация: Национална агенция за оценяване и акредитация

***Източник на информация: Висши училища